

патент; відображення в обліку суми нарахованого податку на прибуток до сплати, тобто вже із врахуванням суми торгових патентів, що належать до відповідного періоду.

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/nk/>
3. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 22.05.1997. № 283/97-ВР (недіючий) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/334/94>.
4. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності: Підручник для вузів / Н.О. Гура. – К.: ЦУЛ, 2010. – 392 с.
5. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. посібник для вузів / П.Й. Атамас. – К.: ЦУЛ, 2008. – 392 с.
6. Войтюк Л. Витрати на оплату вартості торгового патенту: податкові та бухгалтерські нюанси / Л. Войтюк // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – № 46. – С. 14–17.
7. Водоп'янова О. Придбання та облік торгових патентів / О. Водоп'янова // Дебет-Кредит. – 2012. – № 38. – С. 26–31.
8. Положення про бухгалтерський облік фінансових результатів від здійснення операцій, що підлягають патентуванню: Наказ Міністерства фінансів України від 15.08.1996. № 169 (недіючий) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0475-96>.
9. Інструкція щодо застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій: Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 17 “Податок на прибуток”: Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000. № 353 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>.
11. Самарченко О. Бухгалтерський і податковий облік патентів / О. Самарченко // Бухгалтерія. Бізнес. – 2004. – № 33. – С. 63–68.
12. Волинець Л. Учет патентов в бухгалтерском и налоговом учете / Л. Волинець // Информационный портал “Консультант” [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.consult.kharkov.ua/index.php?page=article_show&article_id=545.
13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013. № 73 // Все про бухгалтерський облік. – 2013. – № 27. – С. 37–42, 44–58.

Ключові слова: бухгалтерський облік, торговий патент, податок на прибуток, витрати поточного періоду, витрати майбутніх періодів, дебіторська заборгованість.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, торговый патент, налог на прибыль, расходы текущего периода, расходы будущих периодов, дебиторская задолженность.

Keywords: accounting, trade patent, income tax, current period expenses, prepaid expenses, accounts receivable.

УДК 001.895:37

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА МОНІТОРИНГУ КРИЗОВИХ ЯВИЩ У СФЕРІ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Яровенко Т. С., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та управління підприємством, Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара

Яровенко Т. С. Інноваційна складова моніторингу кризових явищ у сфері освіти України

У статті розглянуто особливості та сучасні тенденції теоретико-методологічних основ моніторингу кризових явищ у сфері освіти України з позицій інноваційного менеджменту; розглянуто складові науково-обґрунтованої системи індикаторів, що надасть можливість комплексного оцінювання процесів та явищ в освітній сфері. Під час дослідження визначено, що моніторинг інноваційної діяльності освітніх установ, як складова загальної системи моніторингу освітньої сфери, повинен реалізується в ході наступних етапів: визначення об'єктів спостереження, критеріїв оцінки; розробка системи відповідних показників-індикаторів; формування інформаційної бази; аналіз інноваційної діяльності на основі значень індикаторів та їх динаміки; порівняння отриманих результатів із результатами моніторингу у межах суб'єкта освітньої сфери у минулому, аналогічних суб'єктів, в т.ч. із закордонних; формування, на підставі порівняння і аналізу,

висновків про стан та тенденції інноваційних процесів, що є основою для визначення глибини негативних тенденцій й рівня кризових явищ, розробки та обґрунтування варіантів антикризових заходів. Виявлено, що моніторинг кризових явищ у сфері освіти доцільно проводити у межах складових (кадрової, інформаційної, організаційно-управлінської, мотиваційної, фінансової, матеріально-технічної та ринкової) з визначенням характерних для них індикаторів, які формуються на підставі абсолютних показників первинної бази даних. Отже, з метою своєчасної та оперативної діагностики розвитку кризових явищ в освітній сфері було виділено окремі стадії їх розгортання та симптоми, а також сформовано перелік показників-індикаторів, що характеризуватимуть наявність та ступінь кризових явищ.

Яровенко Т. С. Инновационная составляющая мониторинга кризисных явлений в сфере образования Украины.

В статье рассмотрены особенности и современные тенденции теоретико-методологических основ мониторинга кризисных явлений в сфере образования Украины с позиций инновационного менеджмента; рассмотрены составляющие научно-обоснованной системы индикаторов, которая позволит комплексно оценить процессы и явления в образовательной сфере. В ходе исследования установлено, что мониторинг инновационной деятельности образовательных учреждений, как составляющая общей системы мониторинга образовательной сферы, должен реализовываться в ходе следующих этапов: определение объектов наблюдения, критериев оценки, разработка системы показателей-индикаторов, формирование информационной базы, анализ инновационной деятельности на основе значений индикаторов и их динамики; сравнение полученных результатов с результатами мониторингов в пределах субъекта образовательной сферы в прошлом, аналогичных субъектов, формирование выводов о состоянии и тенденциях инновационных процессов, которые являются основой для определения глубины негативных тенденций и уровня кризисных явлений, разработки и обоснования вариантов антикризисных мероприятий. Вывявлено, что мониторинг кризисных явлений в сфере образования целесообразно проводить в рамках составляющих (кадровой, информационной, организационно-управленческой, мотивационной, финансовой, материально-технической и рыночной), определением характерных для них индикаторов, которые формируются на основании абсолютных показателей первичной базы данных. Следовательно, в целях своевременной и оперативной диагностики развития кризисных явлений в образовательной сфере были выделены отдельные стадии их развертывания и симптомы, а также сформирован перечень показателей-индикаторов, которые будут характеризовать наличие и степень кризисных явлений.

Yarovenko T. An innovative component of monitoring the crisis in the education sector in Ukraine

The article describes the features and modern trends of theoretical and methodological foundations of monitoring the crisis in the education sector in Ukraine in terms of innovation management; considered components of evidence-based system of indicators that will allow comprehensive assessment of processes and phenomena in the field of education. The study found that the monitoring of the innovation of educational institutions, as part of the overall monitoring of the educational sphere, should be implemented through the following steps: defining the objects of observation, evaluation criteria, develop a system of indicators-indicators, the information base, the analysis of innovation on the basis of values indicators and their dynamics, comparing the results with the results of monitoring within the subject of the education sector in the past, similar subjects, forming conclusions about the status and trends of innovative processes that are the basis for determining the depth of the negative trends and the level of crisis, development and study of the variants of anti-crisis measures. It is revealed that the monitoring of the crisis in education is advantageously carried out in the framework components (human, informational, organizational, managerial, motivational, financial, logistical and market), the definition of indicators specific to them, which are formed on the basis of absolute performance of the primary database. Therefore, in order to ensure timely and rapid diagnosis of the crisis in the education sector have been allocated individual stages of their deployment and symptoms, as well as, a list of indicators-indicators that would characterize the presence and extent of the crisis.

Постановка проблеми. Кризові явища у сучасному економічному просторі посилюють необхідність у якійсній освіті. Не зважаючи на бурхливий розвиток та відкритість освітнього простору України в умовах демократизації, сучасний стан освітньої сфери характеризує ситуація, яка ще у 1968 році визначена американським соціологом Ф. Кумбсом [1] як "криза освіти". Ця проблема є вельми актуальною для вітчизняної освітньої сфери, адже крім світових кризових явищ, вона унаслідувала як здобутки й досягнення, так й невирішені проблеми радянської системи навчання і виховання. Більшість дослідників погоджуються з тим, що подолання кризових явищ можливе завдяки системному реформуванню сфери освіти у відповідності до вимог часу та світових стандартів. Одним з основних інструментів реформування, що допомагає не тільки уникнути кризових явищ, а й успішно боротися з ними, є інновації; і сфера освіти не є виключенням.

Для розробки та контролю реформ необхідне визначення чітких критеріїв-індикаторів оцінювання стану, явищ та процесів у сфері освіти, що й досі залишається актуальною і не до кінця вирішеною проблемою. Основою для розробки таких освітніх індикаторів повинна бути стратегія і політика у сфері освіти. Але, на жаль, національна система освітнього моніторингу має певні упущення через: відсутність системності та стратегічної спрямованості національної політики управління освітніми інститутами різних рівнів, наявність протиріч в, зазвичай, адаптивних і ситуаційних реформах.

Відповідно до положень «Концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України» [2], з метою удосконалення управління у науково-технологічній та інноваційній сферах, головним завданням галузевих міністерств та інших центральних органів виконавчої влади з проблем науково-технологічного та інноваційного розвитку є організація і проведення моніторингу інноваційної діяльності підприємств та установ своєї галузі (незалежно від їх підпорядкованості). На загальнодержавному рівні моніторинг інноваційних процесів організований та здійснюється в рамках державного статистичного спостереження, але воно не охоплює такий вид економічної діяльності суб'єктів господарювання в Україні, як освіта. При проведенні моніторингу інноваційної діяльності Міністерство освіти і науки в основному приділяє увагу моніторингу реалізації зареєстрованих інноваційних проєктів, зокрема проєктів технологічних парків.

Й сьогодні у моніторингу освітньої сфери ще й досі використовують статистичні дані, розроблені за часів СРСР, які не в повній мірі відображують сучасні стан, не є тотожними чи адекватними заміниками закордонних освітніх індикаторів. На їх підставі досить складно зробити висновок про тенденції та проблеми у розвитку як загальнонаціональної освітньої сфери, так і її складових. Такі статистичні дані неможливо використати при порівняльному аналізі освітньої системи України з освітніми системами інших країн світу. Практика формування освітніх індикаторів є недостатньо оперативною, не відображає актуальних проблем як ринку праці, так і освітніх послуг, не повністю відповідає міжнародним вимогам і недостатньо орієнтується на світові індикатори освіти.

Крім того, принциповим, на нашу думку, залишається визначення інноваційної складової моніторингу кризових явищ у сфері освіти, адже саме такі параметри здатні охарактеризувати стан та функціонування навчального закладу з позицій попередження кризових явищ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема інноваційної діяльності в освітній сфері було присвячено чимало досліджень провідних вчених, серед яких К. Ангеловські, Л. Ващенко, О. Козлова, В. Кремен, Н. Артикуца, М. Поташник, О. Арламов, Т. Алексеєнко, В. Аніщенко, Г. Балл, М. Бургін, В. Журавльов, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс, Г. Герасимова, Л. Ілюхіна, І. Беха, Л. Даниленко, І. Дичківська, М. Кларіна, О. Пехота, О. Попова, Л. Подимова, А. Прігожина, В. Сластьоніна, А. Хуторський та інші. Але, незважаючи на велику кількість досліджень у цьому напрямі [3, 4], й нині відсутній сучасний інструментарій інноваційного менеджменту у сфері освіти, зокрема, не достатньо розроблена система показників-індикаторів інноваційних процесів, що відповідала б чинній статистичній методології і практиці, узгоджувалася із зарубіжними стандартами, могла формувати необхідне інформаційне поле для проведення моніторингу освіти на різних рівнях. Крім того, цільове формування переліку освітніх індикаторів та контроль за їх рівнем дозволить прийняти більш обґрунтовані рішення щодо впровадження антикризових заходів в освітній сфері.

Метою статті є подальший розвиток теоретико-методологічних основ моніторингу кризових явищ у сфері освіти з позицій інноваційного менеджменту, а також розробка науково-обґрунтованої системи індикаторів, що надасть можливість комплексного оцінювання процесів та явищ в освітній сфері.

Основний матеріал дослідження. З огляду на підняту проблематику, визначальну роль в антикризовому управлінні суб'єктів освітньої сфери відіграє рання діагностика кризових явищ. При цьому актуальним напрямком подальших досліджень є обґрунтування та деталізація набору індикаторів, які дозволять виявити стадію розвитку кризових явищ певного суб'єкта освітньої сфери. Індикатори моніторингу повинні надавати об'єктивне, повне (за рахунок комплексності оцінювання) уявлення про стан, функціонування і розвиток як сфери освіти в цілому, так і її окремих складових, зокрема, інноваційної (на регіональному рівні, на рівні окремих навчальних закладів).

На нашу думку «інновації у сфері освіти або освітні інновації» можна трактувати, як новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно підвищують якість, ефективність та результативність навчально-виховного процесу. При цьому основними елементами «освітньої інновації» є: її носій (творча особистість), який має певну інноваційну ідею (ядро інновації) та проводить інноваційний експеримент (джерело інновації); споживач інновації – учень або група студентів, слухачів (що здобувають знання з певного напрямку); а також інституції, що забезпечують впровадження інновацій у навчальний процес (заклади освіти; наукові, методичні, науково-методичні установи; науково-виробничі підприємства; державні і місцеві органи управління освітою та самоврядування в галузі освіти) [5].

Проте не зважаючи на відсутність організованої системи моніторингу інноваційної діяльності у вітчизняній освітній сфері (на різних рівнях: навчального закладу, їх групи у межах рівня освіти, регіону, країни) до переліку показників-індикаторів, які повинні відображати рівень її стан, доцільно віднести наступні (табл. 1).

Моніторинг інноваційної діяльності освітніх установ, як складова загальної системи моніторингу освітньої сфери, повинен реалізується в ході наступних етапів:

- визначення об'єктів спостереження, критеріїв оцінки, розробка системи відповідних показників-індикаторів, що характеризуватимуть інноваційні процеси у межах суб'єкта освітньої сфери;
- формування інформаційної бази, необхідної для розрахунку індикаторів;
- аналіз інноваційної діяльності на основі значень індикаторів та динаміки;

- порівняння отриманих результатів із результатами моніторингів у межах суб'єкта освітньої сфери у минулому, аналогічних суб'єктів, в т.ч. із закордонними;
- формування, на підставі порівняння і аналізу, висновків про стан та тенденції інноваційних процесів, що є основою для визначення глибини негативних тенденцій й рівня кризових явищ, розробки та обґрунтування варіантів антикризових заходів.

Таблиця 1 - Індикатори інноваційної складової моніторингу кризових явищ у сфері освіти

№ з/п	Складові	Індикатор
1	Кадрова складова	<ul style="list-style-type: none"> – частка науково-педагогічного персоналу, що впроваджували інноваційні методи навчання, в загальній чисельності науково-педагогічного персоналу (в т.ч. у розрізі штатного персоналу та сумісників); – частка науково-педагогічного персоналу, зайнятого дослідженнями і розробками (в т.ч. за пріоритетними напрямками досліджень) в загальній чисельності науково-педагогічного персоналу (в т.ч. у розрізі штатного персоналу та сумісників); – частка кадрів вищої кваліфікації в загальній чисельності науково-педагогічного персоналу (в т.ч. у розрізі підрозділів, штатного персоналу та сумісників); – частка витрат на підвищення кваліфікації науково-педагогічного персоналу у загальному обсязі витрат суб'єкта освітньої сфери; – чисельність аспірантів, здобувачів, докторантів;
2	Інформаційна складова	<ul style="list-style-type: none"> – відношення витрат на інформаційну діяльність до загального обсягу витрат суб'єкта за аналізований період; – відношення чисельності персоналу, зайнятого інформаційною діяльністю, до загальної чисельності обслуговуючого персоналу; – кількість публікацій науково-педагогічного персоналу у фахових наукових виданнях України, за кордоном, у наукометричних базах даних; – кількість опублікованої науково-методичної літератури (зокрема, монографій, з грифом МОНУ); – кількість захищених дисертацій науково-педагогічними працівниками; – рівень комп'ютеризації роботи підрозділів у межах суб'єкта;
3	Організаційно-управлінська складова	<ul style="list-style-type: none"> – ступінь врегулювання механізму визнання, реєстрації та впровадження інновацій; – загальна кількість інноваційних ідей (за умови документального оформлення) розроблених персоналом (в т.ч. за напрямками використання); – відношення реалізованих (впроваджених) інноваційних ідей (зокрема, форм, методів і технологій навчання) до загальної кількості висунутих (або заявлених) пропозицій; – кількість отриманих охоронних документів (ліцензій, патентів), робіт відзначених Державною премією України, грантів Президента України для молодих учених, тощо; – кількість інноваційних змін організації навчального процесу;
4	Мотиваційна складова	<ul style="list-style-type: none"> – відношення обсягу фонду оплати праці науково-педагогічного персоналу, що був отриманий за рахунок зайняття інноваційною діяльністю (участь у проєктах, премії, гранти, тощо) до загального обсягу фонду заробітної плати науково-педагогічного персоналу; – відношення середньої заробітної плати науково-педагогічного персоналу, що займається інноваціями, до максимально досягнутої в галузі або в групі навчальних закладів; – відношення суми преміальних виплат за інноваційні ідеї (раціоналізаторські пропозиції, нові рішення) до загальної суми преміальних виплат суб'єкта освітньої сфери;
5	Фінансова складова	<ul style="list-style-type: none"> – відношення витрат на інноваційну діяльність (в т.ч. витрат на придбання нематеріальних активів) до загального обсягу витрат суб'єкта освітньої сфери; – частка витрат на виконання програм та досліджень з пріоритетних напрямів інноваційної діяльності у загальному обсязі витрат на інноваційну діяльність; – обсяги доходу та прибутку, отриманих від впровадження інновацій (реалізації нових освітніх продуктів, тощо); – відношення обсягів доходу та прибутку, отриманих від впровадження інновацій (реалізації нових освітніх продуктів, тощо) до загального обсягу доходів та прибутку суб'єкта; – обсяги надходжень від інноваційних проєктів до спеціального фонду суб'єкта; – обсяги фінансування науково-дослідних робіт з міжнародних фондів; – рівень диверсифікації джерел фінансування інноваційної діяльності;

6	Матеріально-технічна складова	<ul style="list-style-type: none"> – відношення середньорічної вартості прогресивних груп устаткування до середньорічної вартості активної частини основних фондів суб'єкта; – відношення витрат на придбання та модернізацію устаткування (обладнання) до середньорічної вартості активної частини основних фондів; – частка інноваційних капіталовкладень у загальному обсязі капіталовкладень суб'єкта;
7	Ринкова складова	<ul style="list-style-type: none"> – перспективність напрямів освітньої підготовки (їх відповідність ринку праці); – час з моменту ініціації (подачі) інноваційної пропозиції до впровадження інноваційного проекту в дію; – кількість нових напрямів підготовки, освітніх послуг, інноваційної продукції, що було виведено на ринок; – рівень міжнародного визнання отриманих результатів; – рівень інтеграції наукових досягнень, освіти та інших галузей народного господарства (реального сектору економіки); – рівень диверсифікації освітніх послуг.

Моніторинг здійснюється на підставі: статистичних даних, певних математичних вимірювань (наприклад, на основі аналізу документації), опитування певного кола осіб (викладачів, роботодавців, громадськості) із залученням органів студентського самоврядування, адміністрації навчального закладу шляхом анкетування, бесіди, спостереження, інтерв'ю, консилиуму та інших методів. У відповідності з отриманими значеннями індикаторів та розміром їх відхилень від критичних значень визначається стан суб'єкта освітньої сфери.

Моніторинг кризових явищ у сфері освіти проводиться у межах складових (кадрової, інформаційної, організаційно-управлінської, мотиваційної, фінансової, матеріально-технічної та ринкової) визначенням характерних для них індикаторів, які формуються на підставі абсолютних показників первинної бази даних. Методика формування індикаторів, обчислення коефіцієнтів пріоритетності, сумарних та інтегральних коефіцієнтів пріоритетності визначається експертним шляхом.

Отже, з метою своєчасної та оперативної діагностики розвитку кризових явищ в освітній сфері необхідно виділити окремі стадії їх розгортання, визначити у відповідності із стадіями симптоми, а також сформулювати перелік показників-індикаторів, що характеризуватимуть наявність та ступінь кризових явищ.

Так, на першій стадії «погіршення якості та результативності» фактичні значення показників-індикаторів знаходяться вище межі їх критичного рівня, але їх динаміка свідчить про погіршення стану. Результативність та якість наданих навчальними закладами освітніх послуг відповідає нормативам, але поступово знижуються. Такий стан інноваційної діяльності має місце, коли заклад володіє всіма необхідними для розвитку та нормального функціонування видами інноваційних ресурсів, а ступінь та ефективність їх використання знижується. Ця стадія є лише можливим передвісником майбутньої кризи, проте не вказує прямо на її існування. Основними шляхами покращення ситуації на цій стадії є вибір більш ефективної стратегії та політики управління в освітній сфері, адаптація до змін зовнішнього середовища, впровадження заходів щодо його підтримки та збереження інноваційного потенціалу навчальних закладів.

Друга стадія розвитку кризових явищ «зниження стабільності»: фактичні значення більшості індикаторів знаходяться вище критичного рівня, але декілька з них знаходяться нижче. В освітній сфері вона є закономірним наслідком тривалого існування першої. Такий стан свідчить про незначне відставання у наявності інноваційних ресурсів та їх використання від нормального функціонування та (або) нераціонального використання певних видів ресурсів. Основним завданням навчальних закладів на цій стадії є нарощування інноваційного потенціалу, зокрема, оптимізація політики фінансування задля його забезпечення.

Третя стадія «передкризовий стан» настає коли, фактичне значення половини і більше індикаторів знаходяться нижче критичного рівня, а інші стрімко наближаються до критичних значень. Не дивлячись на те, що значення більшості індикаторів близькі до критичного рівня, суб'єкт ще не втратив можливості покращення стану інноваційної діяльності з допомогою заходів попереджувального характеру. Ця стадія обумовлює потребу у застосуванні кардинальних змін та в ефективному передкризовому та антикризовому управлінні.

Четверта стадія «стрімкий розвиток кризових явищ» вказує на системний характер розвитку кризових явищ – негативні явища не є випадковими, а накопичуються протягом достатньо довгого періоду часу; область фактичних значень всіх індикаторів знаходиться нижче їх критичного рівня; проте все ще зберігається можливість ефективного функціонування за рахунок реструктуризації. При цьому проявляються ознаки незворотності інноваційного спаду та вичерпування інноваційних ресурсів: застаріле обладнання та методи навчання, скорочення чисельності педагогічного персоналу, згорання науково-дослідних проектів і т.п. На цій стадії суб'єкт ще має відповідний санаційний потенціал задля того, аби подолати кризу та вийти на траєкторію стабільного розвитку, зберігає можливість розраховуватись за своїми зобов'язаннями. Отже, на цій стадії необхідна розробка та впровадження ефективної комплексної програми санації. Остання стадія «глибока і системна криза» – фактичні значення всіх індикаторів знаходяться нижче їх критичного рівня; втрата інноваційних ресурсів стає незворотною, неминучою. Вона характеризується критичною глибиною розвитку кризових явищ: у суб'єкта освітньої сфери відсутній

відповідний інноваційний потенціал задля подолання кризи та продовження існування. Він поступово втрачає життєздатність та можливість до нормального розвитку. Рекомендована стратегія для цієї стадії розвитку кризи – докорінна реорганізація або ліквідація.

Запропонована система забезпечить умови прозорості для внутрішнього та зовнішнього моніторингу діяльності суб'єктів освітньої сфери та дасть змогу: інформувати суспільство про стан функціонування освітньої сфери, рівень досягнень навчальних закладів, якість освітніх послуг; забезпечити органи управління освітою інформацією про стан та динаміку розвитку суб'єктів освітньої сфери з позицій на ринку освітніх послуг та ринку праці; своєчасно виявляти проблем в здійсненні інноваційної діяльності у сфері освіти та впровадженні заходів по їх усуненню на основі ресурсного забезпечення; забезпечити дієвість процесу розробки інноваційної стратегії освітньої сфери, який потребує відповідного рівня інноваційної активності та потенціалу та відповідає сучасним умовам господарювання; отримати можливість співставлення рівня та ефективності інноваційної діяльності різних підприємств, порівнювати свої можливості, переваги та недоліки з іншими підприємствами і на цій основі розробляти стратегію покращення інноваційної діяльності; інформувати науково-педагогічні, студентські колективи та адміністрації суб'єктів освітньої сфери про ефективність та результативність їх роботи, тощо.

Таким чином, інформація, отримана за допомогою моніторингу, дозволяє прогнозувати зміни в інноваційному розвитку сфери освіти, виявляти проблеми та кризові явища, поліпшувати взаємодію виробничих та інноваційних процесів.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. У підсумку можна стверджувати, що в Україні створена та функціонує загальнодержавна система моніторингу освітньої сфери, проте вона потребує значних коректив. На нашу думку, сфера освіти повинна мати більш комплексну систему моніторингу на різних рівнях: навчального закладу, їх групи у межах рівня освіти, регіону, країни), яка повинна періодично коригуватися відповідно до змін та тенденцій зовнішнього середовища (досягнень педагогічної науки, змін концептуальних положень, досягнень НТП, світогляду сучасного покоління). Така система надасть можливість: своєчасно виявляти кризові явища; розробляти та впроваджувати антикризові заходи щодо попередження незворотних процесів у сфері освіти країни в цілому; об'єктивно оцінити ефективність функціонування суб'єктів освітньої сфери та якість наданих ними освітніх послуг; більш обгрунтовано, на основі чітких критеріїв (що комплексно розглядають освітній процес, порівнюючи отримані результати з попереднім станом та аналогічними суб'єктами), формувати напрями стратегії та політики у сфері освіти; використовувати результати моніторингу при проведенні акредитації (атестації) навчальних закладів.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямку є проведення гармонізації у методології моніторингу освітньої сфери з урахуванням загальноприйнятих в економічній теорії категорій; перегляд та уточнення діючих нормативно-правових актів, які стосуються інноваційної діяльності суб'єктів освітньої сфери; формування уніфікованої системи показників моніторингу для всіх рівнів сфери освіти; розробка економічно обгрунтованих методологічних підходів при поданні статистичної інформації; розробити комплексну систему показників моніторингу, що враховує всі рівні освіти.

Список використаних джерел:

1. Кумбс Ф. Г. Кризис образования в современном мире (системный анализ) / Ф. Г. Кумбс ; пер. с англ. ред. Г. Е. Скорова. – М.: Прогресс, 1970. – 261 с.
2. Про Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України : Постанова Верховної Ради У країни від 13.07.1999 № 916-XIV [Електронний ресурс] / Верховна рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №37. – ст. 336. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/916-14>
3. Аналітична доповідь про стан моніторингу якості освіти в Україні / МБО А64 «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти»; [І. І. Бабин, Л. М. Гриневич, І. Л. Лікарчук та ін.]; за заг. ред. І. Л. Лікарчука. - К.: МБО «Центр тестових технологій і моніторингу якості освіти»; Х.: Факт, 2011. — 96 с.
4. Біла книга національної освіти України / [Алексєенко Т. Ф., Аніщенко В. М., Балл Г. О. та ін.]; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. – К.: Інформ. системи, 2010. - С. 194.
5. Яровенко Т.С. Види інновацій в освіті та їх класифікація / Т.С. Яровенко // Вісник Дніпропетровського університету. – 2012. – №10/1. – Т. 20. – С. 214-219.
6. Впроваджуємо моніторинг освіти [Електронний ресурс] / Н. Мельник. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/manage/monitoring/981/>
7. Оцінка й оцінна діяльність в освіті та освітніх системах [Електронний ресурс] / В. Панасюк. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/manage/monitoring/1780/>

Ключові слова: інновації, моніторинг, сфера освіти, індикатор, криза, методологія, стадії

Ключевые слова: инновации, мониторинг, сфера образования, индикатор, кризис, методология, стадии

Keywords: innovation, monitoring, education sector, indicator, crisis, methodology, stage